

УДК 332.2;332.3

А. М. Третяк,

д. е. н., професор, член-кореспондент НААН, професор кафедри управління земельними ресурсами та земельного кадастру, Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0002-1154-4797

В. М. Третяк,

д. е. н., професор, професор кафедри геодезії та землеустрою,
Сумський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0001-6779-1941

О. Ф. Ковалишин,

д. е. н., доцент, в.о. професора кафедри земельного кадастру,
Львівський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0002-7045-2462

DOI: 10.32702/2306-6792.2021.16.3

ЗЕМЕЛЬНО-КАДАСТРОВИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ТА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯМ

A. Tretiak,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Chief Researcher, Bila Tserkva National Agrarian University

V. Tretiak,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Geodesy
and Land Management, Sumy National Agrarian University

O. Kovalyshyn,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Acting Professor
of the Department of Land Cadaster, Lviv National Agrarian University

LAND CADASTER ACCOUNTING AS AN INFORMATION BASE OF LAND RESOURCES AND LAND USE MANAGEMENT

Розкрито роль державного земельного кадастру у сферах правових відносин, економіки, використання земель та управління земельними ресурсами, формуванні земельного ринку, забезпеченні стійкості землекористування, банківського сектора і страхування, інвестиційної, житлової політики та реформування житлово-комунального господарства, в галузі інформаційних послуг та соціальної політики. Зазначено нормативно-правову базу його ведення, складові частини та виділено інституціонально проблемні складові обліку кількості та якості земель, державної реєстрації земельних ділянок. Доведено необхідність законодавчого визначення поняття обліку кількості та якості земель, земельних ділянок, землеволодінь та землекористувань, обліку територіальних обмежень у використанні земель та інших природних ресурсів, чіткого дієвого землевпорядного механізму ведення обліку та реєстрації земельних ділянок. Виокремлено іншу інституціональну проблему обліку цих об'єктів на підприємствах для цілей бухгалтерського обліку та постановки його вартості на баланс. Обґрунтовано запровадження єдиних методологічних засад аналітичного обліку земель, земельних ділянок, землеволодінь та землекористувань як економічних активів та капіталу.

The article reveals importance of the state land cadaster in the field of legal relations, economy, land use and land resources management, formation of the land market, support for sustainability of land use, banking sector and insurance, investment, residential policy, and reforming of the residential and municipal department, in the field of information

services and social policy. The research outlines the regulatory base of its maintenance, constituents, as well as specifies the institutional problems of the records of the number and quality of lands, state registration of land plots, which efficiency in the management of the mentioned fields and branches is influenced by the effectiveness, reliability and accuracy of the information base. Bodies of the State Services of Geodesy and Cadaster experience the deficit of full and necessary information, approved by the Article 15 of the Law "On the State Land Cadaster", as well as on the significant share of lands. Moreover, most of the available information on land plots are distorted, and therefore the necessary and actual task is to improve the institutional environment of the information constituent of management, i.e. the state land cadaster. The research justifies the necessity of the legislative definition of the notion of inventory of the number and quality of lands, land plots, land holdings and land uses, records of the territorial restrictions in the use of lands and other natural resources, a clear affective land-surveying mechanism of maintaining the inventory and registration of land plots, because in the national accounting standards there is no clear legal registration of the land inventory. The author identifies another institutional problem of recording objects at enterprises for the purpose of accounting and balance sheet value, defines the classification features for agricultural enterprises by the kinds of use and lands, by the land quality and involvement. The research substantiates the necessity to introduce unified methodological fundamentals of the analytical inventory of lands, lands plots, land holdings and land uses as the economic assets and capital. Such necessity is first caused by the need of the clear and detailed information for efficient sustainable management of land resources and land uses.

Ключові слова: державний земельний кадастр, облік кількості і якості, державна реєстрація земельних ділянок, землекористування, землеволодіння, територіальні обмеження.

Key words: state land cadaster, records of number and quality, state registration of land plots, land use, land holding, territorial restrictions.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У системі управління земельними ресурсами та землекористуванням важливу роль відіграє державний земельний кадастр (ДЗК). Він дозволяє здійснювати ряд важливих дій в таких сферах.

У сфері правових відносин — забезпечення державної реєстрації земельних ділянок та прав на них, угод з ними, формування впевненості власників ділянок і землеволодільців у своїх правах на земельні ділянки та іншу нерухомість, розмежування прав власності на земельні ділянки між державної, комунальної та приватної власності.

У сфері економіки — забезпечення надходжень земельних платежів до бюджету територій і розширення бази оподаткування, проведення нормативної грошової оцінки земель та балансової вартості землекористування, інформаційна підтримка ринкового обороту землі, вдосконалення механізму оподаткування землі та іншої нерухомості шляхом встановлення залежності платежів від ринкової вартості і прибутковості використовуваних земельних ділянок та об'єктів нерухомості, зменшення кількості суб'єктів земельних відносин, що користуються незаконними або необґрунтованими пільгами, збільшення вартості основних фондів підприємств, захист їх від інфляції.

У сфері використання земель та управління земельними ресурсами — надання повної та достовірної інформації для планування і управління земельними ресурсами і землекористування територій на базі даних кількісного і якісного обліку земель (який в Україні станом на 2021 р. відсутній); забезпечення міжвідомчої взаємодії під час формування об'єктів нерухомості; проведення державного контролю та моніторингу за станом і використанням земель, забезпечення територіально-просторового планування та функціонального зонування земель за типами (підтипами) землекористування та іншого, створення механізму вилучення (викупу) земель для суспільних потреб.

У сфері формування земельного ринку — створення необхідних умов для функціонування ринку; управління нерухомим майном, що перебуває у державній та муніципальній власності; вдосконалення процедур закріплення прав на займані будівлями ділянки та ін.

У сфері забезпечення стійкості землекористування — забезпечення стійкості прав суб'єктів земельних відносин на дану ділянку, стійкості його господарського використання, територіальної (просторової), економічної і екологічної стійкості.

У сфері розвитку банківського сектора і страхування — забезпечення розвитку іпотеч-

ного кредитування під заставу земельних ділянок, страхування прав власності на нерухомість, саморегулювання механізмів взаємодії банків, оцінювачів, ріелтерів, страховиків та інших учасників земельного ринку та іншої нерухомості, на основі надання юридично значимої інформації з ДЗК.

У сфері інвестиційної політики — створення сприятливих умов для залучення прямих інвестицій, включаючи іноземний капітал, а також використання іпотечного кредитування як одного з джерел фінансування інвестиційних проєктів.

У сфері житлової політики та реформування житлово-комунального господарства — обґрунтування диференціації ставок оплати житла залежно від його якості та місця розташування, підтримка створення та функціонування товариств власників житла (кондомініумів), а також передача прав власності на об'єкти відомчого житлового фонду в комунальну власність.

У галузі інформаційних послуг — надання законодавчим і виконавчим структурам, судам, банкам, будь-яким юридичним і фізичним особам достовірної земельно-кадастрової інформації, визнаними державою достовірними відомостями про об'єкти обліку, інформаційне забезпечення геодезичних, землепорядних та інших робіт, а також інформаційна підтримка інших відомчих реєстрів та кадастрів.

У галузі соціальної політики — забезпечення земельними ділянками громадян, створення нових робочих місць, розвиток соціальної та культурно-побутової інфраструктури, розвиток туризму, виведення виробничих об'єктів з центрів міст, формування нових соціальних верств.

Згідно зі статтями 197—203 закону України "Про державний земельний кадастр" [1] складовими частинами державного земельного кадастру є: кадастрове зонування, кадастрові зйомки, бонітування ґрунтів, економічна оцінка земель, грошова оцінка земельних ділянок, державна реєстрація земельних ділянок, облік кількості та якості земель. Для забезпечення управління земельними ресурсами та землекористуванням необхідною інформацією, найбільш інституціонально проблемними є облік кількості та якості земель і державна реєстрація земельних ділянок.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми законодавчого забезпечення ведення обліку кількості і якості земель, держав-

ної реєстрації земельних ділянок у системі державного земельного кадастру висвітлено у дослідженнях українських науковців Третяка А., Третяк В., Сакаль О., Третяк Н., Юрченко Т., Ковалишин О., Коваль А., Заболотчук А., Ціцька Н. та ін. які наголошують про необхідність удосконалення методичних підходів формування ефективної та прозорої інформаційної бази.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою досліджень є висвітлення інституціональних проблем ведення обліку кількості і якості земель, реєстрації земельних ділянок у системі державного земельного кадастру для створення чіткої і розгорнутої інформаційної бази ефективного управління земельними ресурсами та землекористуванням.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основними законодавчими актами, які станом на 2021 р. регулюють питання щодо обліку кількості земель у Державному земельному кадастрі, є Земельний кодекс України [2], Закон України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень" від 01.07.2004 № 1952-IV [3], Постанова КМУ "Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру" від 17.10.2012 № 1051 [4], Постанова КМУ "Про затвердження Порядку доступу державних реєстраторів прав на нерухоме майно та користування відомостями державного земельного кадастру" [5], Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.12.2015 № 337 "Про затвердження форм адміністративної звітності з кількісного обліку земель (форми №№ 11-зем, 12-зем, 15-зем, 16-зем) та Інструкцій щодо їх заповнення" [6]. До 2016 р. облік кількості земель вівся територіальними органами земельних ресурсів згідно з Інструкцією із заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель — форми №№ 6-зем, 6а-зем, 6б-зем, 2-зем (інструкція затверджена наказом Державного комітету статистики України від 05.11.1998 № 377) [7].

Тільки впорядкований та законодавчо унормований процес здійснення обліково-реєстраційної діяльності може стати запорукою ефективного управління земельними ресурсами та землекористуванням. У контексті сказаного доречно зазначити, що станом на 2021 р., на жаль, в Україні відсутнє законодавчо-пра-

вові визначення обліку земель. Однак у науковій літературі трапляються різні позиції стосовно визначення цього терміна, серед яких можна виділити думку О.В. Сакаль [8, с. 57]. Зокрема, вона визначає земельний облік як спеціальну управлінську функцію, яка є істотним елементом механізмів земельного адміністрування, що здійснюється з метою забезпечення оптимального використання та охорони земель будь-якого цільового призначення незалежно від форми власності та господарювання.

Відповідно до статті 203 Земельного кодексу України [2], існує як кількісний облік (зазначається, наприклад, склад земельних угідь), так і якісний (певні характеристики земельних угідь за природними властивостями, ступенем техногенного забруднення ґрунтів та ін.). Деталізацію та конкретизацію положень щодо обліку земель, закріплених Земельним кодексом України, здійснює Закон України "Про Державний земельний кадастр" [1], який визначає правові, економічні та організаційні основи діяльності у сфері Державного земельного кадастру. Згідно з цим Законом метою обліку земель та державної реєстрації земельних ділянок є забезпечення необхідною інформацією органів державної влади та місцевого самоврядування, зацікавлених організацій, підприємств й установ, громадян з метою регулювання земельноправових відносин, раціонального землекористування й охорони земель, визначення цінності земель як цілісної складової частини природних ресурсів та розміру плати за землю, контролю за охороною і використанням земельних ресурсів, економічного й екологічного обґрунтування проєктів землеустрою і бізнес-планів.

Основним елементом обліку земельних ресурсів є вид земель (угіддя), окремі ділянки, які є одиницями рахунку при земельному обліку з метою отримання загальних даних за цільовим призначенням та видами використання земель у межах певної категорії, землеволодіння та землекористування тощо. Виходячи із цього, основними завданнями земельного обліку можна вважати:

— отримання, проведення систематизації та аналізу правового статусу і режиму використання земель та інших природних ресурсів і майнових об'єктів, що наявні (розташовані) на земельній ділянці;

— визначення кількісно-якісних показників земель (земельних угідь та функціонального використання) й надання необхідних даних про земельні та інші природні ресурси;

— отримання, проведення систематизації та аналізу правового статусу і режиму територіальних обмежень у використанні земель та інших природних ресурсів;

— внесення первинних даних у земельно-облікові документи та виготовлення земельно-облікових планових матеріалів.

Отже, від ефективності обліку, достовірності і правильності інформаційної бази залежить результативність управління. При цьому облік кількості та якості земель і земельних ділянок залежить від таких складників:

1) збір даних про земельні ресурси, земельні ділянки та землеволодіння і землекористування;

2) формування і створення інформації, придатної для передачі по каналах зв'язку в керуючу систему та/або обробки в автоматизованому режимі;

3) своєчасна та безпечна передача достовірної інформації про земельні ресурси (ділянки) [9, с. 24].

На жаль, станом на 2021 р. в Україні такий облік відсутній, що обумовлює низьку ефективність управління земельними ресурсами та землекористуванням.

Згідно зі статтею 1 Закону України "Про державний земельний кадастр" [1] державна реєстрація земельної ділянки — це внесення до Державного земельного кадастру передбачених цим Законом відомостей про формування земельної ділянки та присвоєння їй кадастрового номера. Згідно зі статтею 15 вказаного Закону до Державного земельного кадастру включаються такі відомості про земельні ділянки: кадастровий номер; місце розташування; опис меж; площа; міри ліній по периметру; координати поворотних точок меж; дані про прив'язку поворотних точок меж до пунктів державної геодезичної мережі; дані про якісний стан земель та про бонітування ґрунтів; відомості про інші об'єкти Державного земельного кадастру, до яких територіально (повністю або частково) входить земельна ділянка; цільове призначення (категорія земель, вид використання земельної ділянки в межах певної категорії земель); склад угідь із зазначенням контурів будівель і споруд, їх назв; відомості про обмеження у використанні земельних ділянок; відомості про частину земельної ділянки, на яку поширюється дія сервітуту, договору суборенди земельної ділянки; нормативна грошова оцінка; інформація про документацію із землеустрою та оцінки земель щодо земельної ділянки та інші документи, на підставі яких встановлено відомості про земельну ділянку.

Таблиця 1. Кількість земельних ділянок, зареєстрованих у ДЗК, у містах та районах, за формою власності, станом на грудень 2017 р. (у наступні роки інформація відсутня)

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Форма власності, %		
	приватна	державна	комунальна
Райони	89,3	6,5	4,2
Міста	75,5	8,0	16,5
Україна	87,8	6,7	5,5

Джерело: дані ДЗК.

Проте, станом на 2021 р., в органах Державної служби геодезії та кадастру простежується відсутність повної і необхідної інформації визначену статтею 15, а також про значну частину земель. Водночас поряд із цим більшість наявних відомостей про земельні ділянки є викривленими. Про вказаний факт свідчать дані моніторингу земель [10]. Так, згідно зі збором даних (січень 2013 — червень 2015 рр.) було виявлено 69 районів, в яких площа зареєстрованих земель перевищувала площу, зафіксовану формою 2-зем, а також загальна площа зареєстрованих земель у державному земельному кадастрі становила 41,8 млн га. Це свідчить про те, що у державному земельному кадастрі відбувається не тільки реєстрація нових земельних ділянок, але й виправлення помилок. Результатом є ліквідація частини дублювань, перетинів та інших топологічних помилок. Згідно з Публічним звітом Держгеокадастру за 2017 рік [11], упродовж року було проаналізовано та виправлено відомості про 1,3 млн земельних ділянок. З урахуванням імовірних помилок, загальна площа зареєстрованих земель складає приблизно 31,1 млн га земель. Із них приватної власності — 24,3 млн га (78,0%), державної — 6,4 млн га (20,6%), комунальної — 0,44 млн га (1,4%).

Про наявність інформації про земельні ділянки в державному земельному кадастрі, які зареєстровані, можна судити за даними таблиці 1 [10].

Як бачимо, станом на грудень 2017 р. (у наступні роки інформація відсутня) по Україні

було зареєстровано тільки 6,7% земельних ділянок державної власності та 5,5% — комунальної власності. Земельні ділянки у приватній власності становлять найбільший відсоток як у містах (75,5%), так і в районах (89,3%); у комунальній власності — близько 16% у містах, тоді як у районах — лише близько 4%.

Відповідно до статті 125 Земельного Кодексу України [2], право власності (зокрема, на земельну ділянку) виникає з моменту державної реєстрації цього права у Державному реєстрі прав на нерухоме майно. Для того щоб здійснити таку реєстрацію, слід звертатися до суб'єктів державної реєстрації прав, наділених відповідними повноваженнями, або нотаріусів. Згідно із ч. 1 статті 6 Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень" [3], суб'єктами державної реєстрації прав є виконавчі органи сільських, селищних та міських рад, Київська міська, районні державні адміністрації; акредитовані суб'єкти та державні реєстратори прав на нерухоме майно, визначені пунктами 1 та 2 ч. 1 статті 10 Закону. Для державної реєстрації права власності та права постійного користування на земельну ділянку, права на яку набуваються шляхом передачі земельних ділянок у власність або надання їх у постійне користування із земель державної або комунальної власності, подається відповідне рішення органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування — про передачу земельної ділянки у власність чи надання у постійне користування, або про затвер-

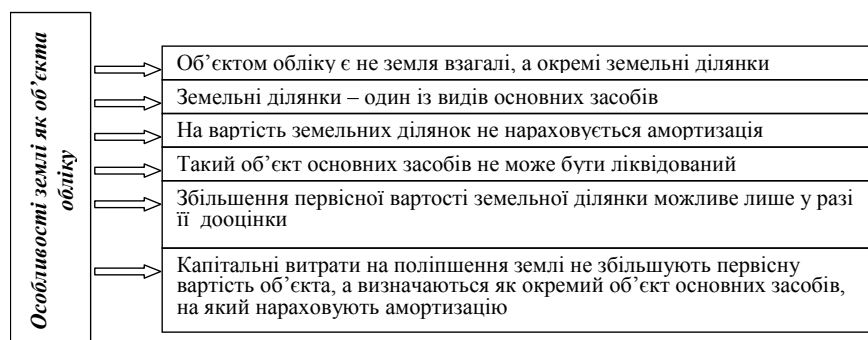

Рис. 1. Особливості землі як об'єкта обліку

Джерело: [13].

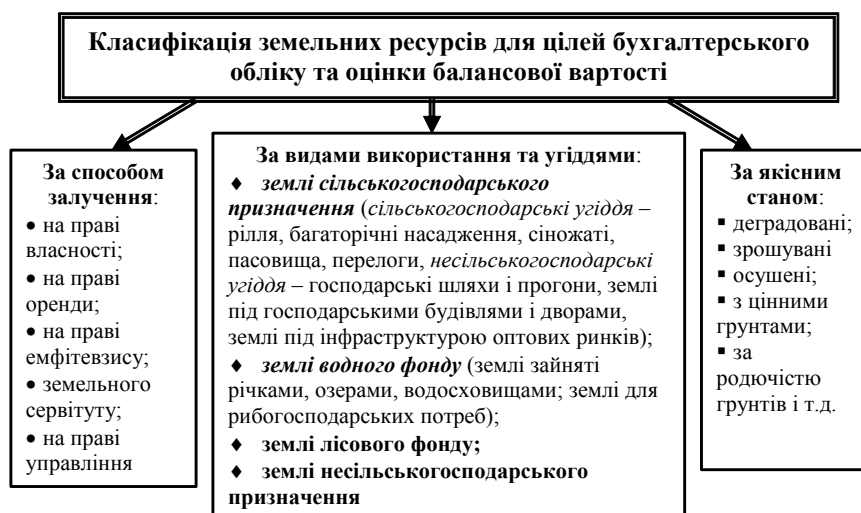

Рис. 2. Класифікація земельних ресурсів для цілей бухгалтерського обліку та оцінки балансової вартості

Джерело: розроблено з використанням джерела [16].

дження документації із землеустрою щодо формування земельної ділянки та передачу її у власність чи надання у постійне користування. За даними Міністерства юстиції України [10], загальна кількість зареєстрованих прав на земельні ділянки у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно упродовж серпня 2015 — липня 2017 року складала 3 788 987 прав (що складає 15% від загальної кількості суб'єктів, що мають право на земельну ділянку), з яких 3 057 466 — це права на сільськогосподарські ділянки (81%).

Ще одна інституціональна проблема обліку земель, земельних ділянок, землеволодінь та землекористувань — це облік суб'єктами землекористування як процесу. Зокрема, для відображення на рахунках бухгалтерського обліку земельних ресурсів застосовується поняття "земельна ділянка", яка знаходиться у власності або користуванні суб'єкта господарювання. Одиницею обліку земельних ресурсів є окрема земельна ділянка певного цільового призначення та виду використання, площі та вартості. У нормативно-правових актах передба-

Рис. 3. Взаємозв'язок облікових процедур щодо використання земельних ресурсів

чено класифікацію земель лише за цільовим призначенням та угіддями.

Проте, як наголошують Л.В. Коваль та А.В. Заболотчук [12], організовуючи облік земельних ділянок на підприємствах, слід враховувати основні особливості землі як об'єкта бухгалтерського обліку та економічного активу (рис. 1).

На законодавчому рівні створено всі передумови для відображення таких земельних ділянок або їх сукупності як землекористування у бухгалтерському обліку. Так, Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [14], а також П(С)БО 7 "Основні засоби" передбачає обов'язкове відображення в бухгалтерському обліку операцій із земельними ділянками, а Закон України "Про оцінку земель" [15] визначає правові засади проведення оцінки земель. Водночас для цілей бухгалтерського обліку землекористування та постановки його вартості на баланс, саме в сільськогосподарських підприємствах необхідно виокремити такі 3 класифікаційні ознаки: за видами використання та угіддями, за якістю та за способом залучення (рис. 2).

Таким чином, земельні ресурси є специфічною економічною категорією і об'єктом обліку. Управління їх використанням і охороною вимагають індивідуальних знань і підходів не тільки в правових, а і в землепорядних, економічних та бухгалтерських питаннях. Земельні ділянки виступають окремим об'єктом у бухгалтерському обліку. Проте, система їх обліку, як і загалом землеволодінь та землекористувань, станом на 2021 р. ще не зовсім відпрацьована, не розроблені і не затверджені первинні форми документів для відображення об'єктів землекористування на бухгалтерських рахунках, обмежене коло операцій із землеволодіннями сільськогосподарського призначення. Зазначене та інші невирішені інституціональні проблеми вимагають удосконалення обліку земель, земельних ділянок та землеволодінь і землекористувань як економічних активів та капіталу.

Однією з передумов реалізації вищезазначеного є необхідність запровадження єдиних методологічних засад аналітичного обліку земель, земельних ділянок, землеволодінь та землекористувань. Потреба у веденні такого обліку очевидна, оскільки дані аналітичного обліку є основою у складній системі використання земельних ресурсів підприємствами, яка зводиться до наявності взаємозв'язку окремих процедур наступного виду (рис. 3).

Отже, земельні ресурси як національне багатство є найважливішим структурним елемен-

том цивілізації, але а їх вплив на якість нашого життя розуміється і оцінюється абсолютно різними і часто суперечать один одному способами. Меншість розбагатіла в результаті екологічно нераціонального використання і масштабної експлуатації земельних ресурсів, причому пов'язані з цим конфлікти посилюються. Світ досяг етапу, на якому ми зобов'язані усунути ці протиріччя і переглянути методи планування, використання та управління земельними ресурсами, що вимагає серйозного (державницького) підходу до земельного обліку.

Наша здатність прийти до компромісу в масштабах великих територій в кінцевому підсумку буде визначати майбутнє земельних ресурсів — ґрунту, води і біологічного різноманіття, а також успіх або неуспіх зусиль, спрямованих на скорочення бідності, забезпечення безпеки продовольства і водних ресурсів, зведення до мінімуму наслідків зміни клімату і адаптацію до таких наслідків.

Євроінтеграційні процеси вимагають чіткої, правової, достовірної інформації про земельні ресурси, яку має забезпечувати облік у системі державного земельного кадастру [17]. Необхідність організації аналітичного обліку земельних ділянок зумовлена насамперед потребою у наявності чіткої і розгорнутої інформації для ефективного збалансованого управління земельними ресурсами та землекористуванням.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Проведені дослідження доводять про необхідність удосконалення інституціонального середовища інформаційної бази системи державного земельного кадастру. Зокрема, законодавчого визначення поняття обліку кількості та якості земель, земельних ділянок, землеволодінь та землекористувань, обліку територіальних обмежень у використанні земель та інших природних ресурсів, чіткого дієвого землепорядного механізму ведення обліку та реєстрації земельних ділянок, оскільки у вітчизняних облікових стандартах відсутня чітка законодавча регламентація їх проведення. Виокремлена інша інституціональна проблема обліку даних об'єктів на підприємствах для цілей бухгалтерського обліку та постановки його вартості на баланс, визначено класифікаційні ознаки для сільськогосподарських підприємств за видами використання та угіддями, за якістю та за способом залучення.

Запровадження єдиних методологічних засад аналітичного обліку земель, земельних ділянок, землеволодінь та землекористувань,

обмежень у використанні сприятиме створенню ефективної, достовірної і правильної інформаційної бази системи державного земельного кадастру та ефективному управлінню земельними ресурсами та землекористуванням у різних сферах та галузях України. Також треба зазначити, що законодавство у сфері облікової діяльності стосовно земельних ресурсів має постійно оновлюватися, а окремі нормативно-правові акти та їх положення не повинні суперечити один одному. При цьому усі зміни до спеціального законодавства повинні мати систематичний і комплексний характер.

Перспективи подальших розвідок полягають у науковому визначенні поняття обліку кількості та якості земель, земельних ділянок, землеволодінь та землекористувань, обліку територіальних обмежень у використанні земель та інших природних ресурсів, а також у розробленні землевпорядного механізму ведення обліку та реєстрації земельних ділянок, вітчизняних облікових стандартів регламентації аналітичного та кадастрового обліку землі.

Література:

1. Про державний земельний кадастр: Закон України 3613-VI від 07.07.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text> (дата звернення 20 липня 2021 р.).
2. Земельний кодекс України 2768-III від 25.10.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення 20 липня 2021 р.).
3. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України 1952-IV від 01.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>
4. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова КМУ 1051-2012-п від 14.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text>
5. Про затвердження Порядку доступу державних реєстраторів прав на нерухоме майно та користування відомостями державного земельного кадастру: Постанова КМУ 509-2017-п від 20.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2017-%D0%BF#n61>
6. Про затвердження форм адміністративної звітності з кількісного обліку земель (форми № 11-зем, 12-зем, 15-зем, 16-зем) та Інструкцій щодо їх заповнення: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 337 від 30.12.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0133-16#Text>

7. Про затвердження форм державної статистичної звітності з земельних ресурсів та Інструкція з заповнення: наказ Державного комітету статистики України 377 від 05.11.1998). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0788-98#Text>

8. Сакаль О.В. Облік земельних ресурсів як передумова ефективного земельного адміністрування. Геодезія, картографія і аерофотознімання. 2013. № 77. С. 57—61. С. 57.

9. Сакаль О., Третяк Н. Напрями удосконалення земельного обліку як інституційної основи сталого розвитку територій. Землевпорядний вісник. 2014. № 5. С. 22—26. С. 24.

10. Моніторинг земельних відносин в Україні: 2016—2017. Статистичний щорічник. 2018. 168 с. URL: http://land.gov.ua/wp-content/uploads/2018/03/pub_rep_2018.pdf

11. Публічний звіт Держгеокадастру за 2017 рік. URL: http://land.gov.ua/wp-content/uploads/2018/03/pub_rep_2018.pdf

12. Коваль Л.В., Заболотчук А.В. Облік земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств в Україні. Ефективна економіка. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/index.php/d/sveta%2021.03.2014/pdf/10_2018/59.pdf?op=1&z=6236

13. Ціцька Н.Є. Актуальні питання обліку земель сільськогосподарського призначення. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. № 6. С. 897—900.

14. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України 996-XIV від 16.07.1999. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

15. Про оцінку земель: Закон України 1378-IV від 24.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text>

16. Юрченко Т.В. Земельні ресурси як об'єкт бухгалтерського обліку. Агросвіт. 2017. № 13. С. 43—51.

17. Ковалишин О. Облік кількості земель, земельних ділянок та землекористувань юридичних осіб, сформованих на різних правах: стан а проблеми в умовах євроінтеграційних процесів. Землевпорядний вісник. 2015. № 8. С. 37—41.

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine "On the State Land Cadaster", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text> (Accessed 20 July 2021).
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), "Land Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (Accessed 20 July 2021).

3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), The Law of Ukraine "On the State Registration of Property Rights and Their Encumbrances", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text> (Accessed 20 July 2021).

4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2021), Resolution "On Approval of the Order of Maintenance of the State Land Cadaster", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text> (Accessed 22 July 2021).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Resolution "On Approval of the Order of Access for the State Registers of the Rights of Real Estate Property and Use of the State Land Cadaster Data", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2017-%D0%BF#n61> (Accessed 22 July 2021).

6. Ministers for Communities and Territories Development of Ukraine (2015), Resolution "On Approval of the Forms of Administrative Reporting on the Quantity Records of Lands (forms №№ 11-zem, 12-zem, 15-zem, 16-zem) and Instruction on Their Filling", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0133-16#Text> (Accessed 24 July 2021).

7. State Statistics Committee of Ukraine (1998), Order "On Approval of the Forms of State Statistical Reporting on Land Resources and Instruction of Filling", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0788-98#Text> (Accessed 24 July 2021).

8. Sakal, O.V. (2013), "Inventory of land resources as a precondition for effective land administration", *Geodesy, cartography and aero photography*, vol. 77, pp. 57—61, p. 57.

9. Sakal, O. and Tretiak, N. (2014), "Directions of the land inventory improvement as an institutional fundamental of the territory sustainable development" *Bulletin of Land Management*, no. 5, pp. 22—26, p. 24.

10. State Geocadaster (2018), "Monitoring of land relations in Ukraine: 2016—2017. Statistical yearbook", available at: http://land.gov.ua/wp-content/uploads/2018/03/pub_rep_2018.pdf (Accessed 20 July 2021).

11. State Geocadaster (2018), "Public report of the State Geocadaster for 2017", available at: http://land.gov.ua/wp-content/uploads/2018/03/pub_rep_2018.pdf (Accessed 20 July 2021).

12. Koval L.V. and Zabolotchuk A.V. (2018), "Inventory of land resources of agricultural enterprises in Ukraine", *Effective economy*, [Online] vol. 4 available at: http://www.economy.nayka.com.ua/index.php/d/sveta%2021.03.2014/pdf/10_2018/59.pdf?op=1&z=6236 (Accessed 26 July 2021).

13. Tsitska, N.Ye. (2015), "Actual issues of the inventory of agricultural lands", *Global and national problems of economy*, vol. 6, pp. 897—900.

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On accounting and financial reporting in Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (Accessed 26 July 2021).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On land valuation" 24, 2021, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text> (Accessed 27 July 2021).

16. Yurchenko, T.V. (2017), "Land resources as the object of accounting". *Ahrosvit*, vol. 13, pp. 43—51.

17. Kovalyshyn, O. (2015), "Inventory of the number of lands, land plots and land uses of legal persons, established at different levels: conditions and problems of the Euro integration processes", *Bulletin of Land Management*, vol. 8, pp. 37—41.

Стаття надійшла до редакції 12.08.2021 р.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України
№ 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292